

מסורת הש"ס

(א) [מנילה ב: ב"ק סה:]; (ב) [בתוספתא דמסילתין פ"ו ה"ב אחת זזה"ל כל עבודת סוכני שנעלוהו עובדי סוכנים יכול יהא אסור ת"ל פסולי אלהים תשרפון כאשר את שניהג צו משום אלוה אסור ולהו מותר]; (ג) סנהדרין ו: (ד) כלס פ"א מ"א שבת טז, (ה) בדפויי נמי לא, (ו) [דברים יב: (ז) [ז"ל בלי], (ח) כלס דגמטא, (י) ע"כ], (ט) כ"ה בדפויי, (י) [בשאר רש"ש], (ז) [ז"ל סת],

תורה אור השלם

- אבר תאבדון את כל התקומות אשר עבדו שם הוים אשר אתם ירשים אתם את אֱלֹהֵיהֶם על הרים הרמים ועל הַגְּבוּעוֹת וְהַתְּהַדִּים בְּרִים יב עץ רַעְנָן; דברים יב ב
- ואת חטאתכם אשר עשיתם את הַעֵגֹל לְקַחְתִּי וְאֶשְׁרֹף אֹתוֹ כאשר זָבַחְתָּ אֹתוֹ חֹתָן הַיָּטֵב עַם אֲשֶׁר דָּק לְעַרְפִּי וְאֶשְׁלַף אֶת עֶפְרוֹ אֶל הַנָּחַל הַיָּדֵיךָ מִן הָהָר; דברים ט כא
- אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וְנִשְׁכָּה תוֹעֵבָתוֹ יְיָ מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ וְשֵׁם בִּסְתֵר וְעָנָה כֹּל הָעָם וְאָמְרוּ אִמָּן; דברים ט טו
- פסילי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרָפוּן בָּאֵשׁ לֹא תִחַמַּד כִּסֵּף וְהָדָב וְזָהָב וְלִקְחָתָם לָךְ פֶּן תִּקְחֶשׁ בִּי תוֹעֵבָתוֹ יְיָ אֱלֹהֵי הָאֵל:
- דברים י טז
- לֹא תַעַשׂ לָךְ אֲשֶׁרֶה כֵּל עֵץ אֲצֵל מִזֶּבֶחַ יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָךְ; דברים טז כא
- שָׁפֹטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכֹל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ יִתֵּן לָךְ לְקַשְׁטֶיךָ וְשָׁפֹטוּ אֶת הָעָם מִשְׁפָּט צֶדֶק; דברים טז יח

הנהגות הב"ח

(א) גב' חור ועשאן כלס יחורו לטומאה וכו' כי הדרא טומאה. וי"צ הכא ליכא למימר כיון דלית (להו טהרה במקוה) טומאה נמי טבילה דככלי של ישראל קא מיבעיא ליה ולא בשל עובד סוכנים אי נמי ככלי של [טביל] סוכנים ובעבודת סוכנים] של ישראל קאמר דלית ליה ציטול: (ב) רש"י ד"ה שטעונה וכו' שלמה גנוזה בקרקע: (ג) ד"ה עשה עשאו כולו לעבודת סוכבים מתחילתו: (ד) ד"ה חורו וכו' וקא מיבעיא ליה כלי: (ה) ד"ה אכל וכו' וקאל: וי"צ לעיל בדף מז ע"ב: (ו) תוס' ד"ה תנהו וכו' ואע"ג דדברי קבלה. וי"צ פי האי קרא דואכלו וצחי ממס': (ז) ד"ה מה וכו' צין לרי יוסי. וי"צ לעיל בריש דף מז:

מקיש אלהים. לתקומות לאוקמינן ככליס: **מה כלים עד שיעזרו**. דכתיב [דברים יב] **אשר עבדו שם: השאף גניזה צעיל**. דלפינן לקמן מושם **בסתר: ואימא כדעובד סוכנים**. עד ש**תעבד: ור"ע**. דאמר בשל **ישראל עד שתעבד** האי תועבת ה' [שם ס]

אלא ה"ק ארור משעת עשייה דעשייה מציאתו ל ידי תועבה שעובדה: **שפוסל אלוהו**. שיכול לנעלו: **כתיב לא תחמוד וכתיב ולקחת לך**. ותרוייהו במד קרא ורישא דקרא פסילי אלהים תשרפון כאשר לא תחמוד וגו': ה"ק **פיסלו לאלוה**. שיפה לעבודת סוכנים לא תחמוד: **פסלו מאלוה**. שנעטלו מלשון פסולת ולקחת לך דפסילי דרישא דקרא תרי גוויי משמע ודרשינן ליה אאיסור ואהימר דקרא: **דברים שנסתה**. עבודות שנסתה הוּא עובדה שלא ישמעו צ"ד ויסקלוהו: **שטעונה גניזה**. דכשהיא שלמה (ב) גנוזה בקרקע: **מה מוצה טעון גניזה**. דהא אסור בהגאה: **אלל מוצה**. תלמידי חכמים. דאשריה אוקמינן דיינין שאינו הגון הלכך מוצה נמי בגביר: **ריסך כלי**. כלי שנשבר והקיס עליו נקורנס עד שריקעו ונתפשט ונתמלא פגיימתו: **צין לר' ישמעאל כו' משמשי עזודם סוכנים של עובד סוכנים אין אסורין עד שיעזרו**. כדאמרן לעיל (דף גא:)

הציאוס ולא נשתמשו צין יכול יהו אסורין ת"ל אשר עבדו ור"ע בעבודת סוכנים ענמה פליג אבל ככליס לא פליג: **משמשי**. דישאל ממשמשי עבודת סוכנים דעובד סוכנים גמר ולא מיתסר עד ששתמשו צין לעבודת סוכנים: **עשה**. עשאו ו' כולו לעבודה (א) מתחילה: **חורו לטומאתן ישנה**. וזרייה טבילה וציילאות השנת (שנת טז:) מפרש טעמא גזרה שמה יאמרו טבילה צת יומא עולה. וקא מיבעיא (י) כלי שנשתמשו צו לעבודת סוכנים ואמר' צנמסת שנת צפ' א"ר עקיבא (דף פג.) משמשיה טמאין שצין כדי לטהר וחור וריתאן לעבודת סוכנים ועדיין לא נשתמשו צו מי הדר לטומאה קמייאת או לאו: **מי אמרין ה"פ**. דחורין לטומאתן ישנה דאורייתא: **אכל**. טומאת עבודת סוכנים דרבנן היא (ב) וקראי אסתכתא בעלמא: **שאר בטמאוס דרבנן**. כגון י' כלי דמטמאו במשקין דמדאורייתא לא מטמאו משקין כלי וריבנן גוזר משום משקה צו חצה כגון רוקו ומימי רגליו דאצ טומאה מינה ומטמאו כלי: **חדא מגו חדא**. כלומר בשאר טומאות נמי מיבעיא ליה והאי דנקט עבודת סוכנים שאילה אחרת י' [היא] הנשאלת מתוך פסטה של ראשונה את"ל בשאר טומאות דרבנן לא הדרי הכא מאי: **תקרובת עזודם סוכנים של אוכלין מהו מי**. סלקא טומאה מינייהו ע"י ציטול או לא: **ומיעיעי לך כלים**. שנשתמשו צין לעבודת סוכנים אי סלקא טומאה מינייהו כי היכא דסלקא איסורא: **כיון דאיו להו טהרה**. כשאר' טומאות במקוה הכא דמקוה דידיה היינו ציטול כיון דלאיסורא נצייל מינייהו טומאה ודאי נמי סלקא: **כי קמיבעיא לן אוכלין**.

לית להו טהרה כשאר' טומאות במקוה: **ומיעיעי ליה עזודם סוכנים**. של אוכלין כגון השתחוה לפת ומיעיעי לך אי סלקא טומאה צציטול או לא:

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

נב. תנהו ענין לבבאים

תנהו ענין לבבאים. ולא דמי לתקרובת הר שהתרנו לעיל צפ' כל הללמים (דף מה. ד"ה אלהים) דשאיני התם דכתיב (תהלים קו) ויאכלו צמחי ממים ומיניה נפקא לן תקרובת עבודת סוכנים וקרא כי כתיב צפעור כתיב שהוא תלוש ונאסר ולהכי תקרובתו אסורה אצל גבי עבודת סוכנים של מחובר לא מנינו איסור בתקרובתו אלא גבי כלים כדמסיק הכא (י) ואע"ג דדברי קבלה הן עד דתתא דוד גמרא גמירי לה ואתא דוד ואסמכיה אקרא: **ורבוי עקיבא דלא מקיש בוי**. האי י' (ואת) לא הוצרך אלא לאפוקי מדרשא דר' ישמעאל דאילו ר"ע טעמא מפסילי אלהים: **מה מוצה טעון גניזה**. כמו כלי שרת דאמרין שגומה אף אשרה טעונה גניזה פירוש ציעור בלא הנאה כמו עגל ששחוקוהו וחרוהו ומינה מעגל ליכא למילף (י) צין לר' יוסי צין לרבנן דלר' יוסי שמה צבציל כדודן של ישראל שאריעה להם תקלה וקולן על ידו עשה כן ולרבנן צקש לצדקן כסוטות: **תבעי ליה שאר טומאות דרבנן**. פירוש ככליס שנטמאו צנשקין כמו שפ"ה וככליס שעיקר טומאתן דאורייתא דאילו ככלי זכוכית תנן וצפ"ק דשנת (דף טז.) מיייתי לה דאין חורין לטומאה ישנה והיינו משום דעיקר טומאתן אף צשך וצמת מגזס אינס אלא מדרבנן:

כיון של עובד סוכבים דאסורה מיד מנא ליה אמר עולא אמר קרא **פסילי אלהיהם תשרפון** באש משפסלו נעשה אלוה ואידך ההוא מיבעי ליה לכדתני רב יוסף דתני רב יוסף **מנין לעובד סוכבים שפוסל אלוהו שנאמר פסילי אלהיהם תשרפון** באש ואידך נפקא ליה מדרשמואל דשמואל רמי כתיב **לא תחמוד כסף וזהב עליהם וכתיב ולקחת לך** הא כיצד פסלו לאלוה לא תחמוד פסלו מאלוה ולקחת לך ור"ע אשכחן עבודת סוכבים של עובד סוכבים דאסורה מיד דישאל עד שתעבר מנלן אמר רב יהודה אמר קרא **וושם בסתר עד שיעשה לה דברים שבסתר ואידך ההוא מיבעיא ליה לכדדרי יצחק דא"ר יצחק מנין לעבודת סוכבים של ישראל שטעונה גניזה שנאמר ושם בסתר ואידך נפקא ליה מדרב חסדא אמר רב דאמר רב חסדא אמר רב מנין לעבודת סוכבים של ישראל שטעונה גניזה שנאמר **לא תמטע לך אשרה כל עץ אצל מוצה מה מוצה טעון גניזה אף אשרה טעונה גניזה**. ור' ישמעאל האי קרא מיבעי ליה לכדריש לקיש דאמר כל המעמיד דיין שאינו הגון כאילו נומטע ליה לא תמטע לך אשרה כל עץ אמר רב אשי יובמקום תלמידי חכמים כאילו נמטעו אצל מוצה שנאמר אצל מוצה בעי רב המנוגא ריתך כלי לעבודת סוכבים מהו עבודת סוכבים דמאן אילימא עבודת סוכבים דעובד סוכבים בין לר' ישמעאל ובין לר"ע משמשי עבודת סוכבים הן י'משמשי עבודת סוכבים אין אסורין עד שיעברו ואלא עבודת סוכבים דישאל אליבא דמאן אילימא אליבא דר"ע השתא היא גופה לא מיתסר' עד שתעבר משמשיה מיבעיא ואלא אליבא דרבי ישמעאל דאמר אסורה מיד מאי משמשינ ממשמשינ גמרינן מה התם עד שיעברו אף הכא עד שיעברו או דלמא מינה גמר מה היא אסורה מיד אף משמשיה אסורין מיד מאי איריא דקא מיבעיא ליה ריתך כלי תיבעי ליה עשה רב המנוגא משום טומאה ישנה קמיבעיא ליה דתנן (ז)כלי מתכות פשוטיהן ומקבליהן טמאין הנשתברו טהרו חזר ועשאן כלים (ב) ויחזרו לטומאה ישנה והכי קמיבעיא ליה כי הדרא טומאה ה"מ לטומאה דאורייתא אבל טומאה דרבנן לא או דלמא ל"ש ותיבעי ליה שאר טומאות דרבנן חדא מגו חדא קמיבעיא ליה טומאה דרבנן מי הדרא או לא הדרא יאת"ל לא הדרא טומאה דעבודת סוכבים משום חומרא דעבודת סוכבים מי שוויה רבנן כטומאה דאורייתא או לא התיקו בעי מיניה ר' יוחנן מר' ינאי תקרובת עבודת סוכבים של אוכלים מהו מי מהניא להו ביטול לטהרינהו מטומאה או לא ותיבעי ליה כלים כלים לא קמיבעיא ליה כיון דאית להו טהרה במקוה לטומאה נמי בטלה כי קמיבעיא ליה אוכלין ותיבעי ליה עבודת סוכב' גופה עבודת סוכבים גופה **לא מיבעיא ליה****

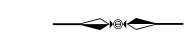
מאי דתנן כלי מתכות פשוטיהן ומקבליהן טמאין נשברו טהרו. חזר ועשה מהן כלים חזרו לטומאתן הישנה. ומיבעיא ליה הכי הני מילי שחורין לטומאה ישנה בטומאה דאורייתא אבל טומאה דרבנן לא הדרא. ותיבעי ליה שאר טומאות דרבנן ואמרין חדא מגו חדא קמיבעיא ליה טומאה דרבנן דרבנן דא לא הדרא. אם תמצא לומר לא הדרא טומאת עבודת סוכבים כיון דחמירא אוקמה רבנן דאדאורייתא. או דלמא לא שנא. תיקו: בעא מניה ר' יוחנן מר' ינאי תקרובת עבודת סוכבים של אוכלים מהו. פ"י אם יחזור ויבטלם בטלה טומאתא אי לא. ותיבעי ליה כלים. כלים לא מיבעיא ליה כיון דאית להו טהרה במקוה כי מבטיל להו בשבורה טומאה נמי בטילה. כי קא מיבעיא אוכלין. ותיבעי ליה עבודת סוכבים גופה עבודת

כד א ב מיי פ"ג מהל' סנהדרין הל' ח סגמ לאוין קלמ: **כה ג מיי פ"ו מהל'** עבודת סוכנים הלכה ד סגמ לאוין מה טוש"ע י"ד ס"י קלט פעיף א: **כז ד מיי פ"א מהל'** כלס הלכה ט סגמ עשין רמו: **כח ו מיי שם פ"ו הלכ'** א ופ"א הלכ' א סגמ שס: **כט ז מיי שם הלכ' י:** **ל ח מיי שם הל' ט:** **לא ט מיי פ"ו מהל'** שאר אבות הטומאה הלכה ז:

מוסף רש"י

כל עץ. משעת דיין, דכתיב (דברים כג) כי האדם עץ השדה ומוקמנן ליה בתלמוד (סנהדרין יא.) נשברו טהרו. דלית כלי (שבת טז.)

רבינו חננאל

כתיב ואשרוף אותו באש. ר' עקיבא אומר חילוף הדברים של עובד סוכבים אסור מיד שנאמר פסילי אלהיהם תשרפון באש משעת עשיה שנפסל נאסר ועליו אמרה תורה תשרפון באש: שמואל רמי כתיב פסילי אלהיהם תשרפון באש וכתיב ולקחת לך. הא כיצד פסלו לאלוה תשרפון באש. פסלו מאלוה ולקחת לך. עבודת סוכבים של ישראל אינה אסורה אלא עד שתעבד. דברי ר' עקיבא שנאמר ארוז האיש אשר יעשה פסל ומסכ' וגו' ושם בסת' עד שיעשה לה דברים שבסתר. והיא עבודתה. ומנין שטעונה גניזה שנא' ולא תטע לך אשרה [כל עץ] אצל מוצה ה' וגו' מה מוצה טעון גניזה אף אשרה טעונה גניזה. ור' ישמעאל האי קרא מיבעי ליה לכדריש לקיש דאמר כל המעמיד דיין לישראל שאינו הגון כאילו נטע אשרה שנאמר לא תטע לך אשרה כל עץ וגו'. וסמך ליה לעיל מן הענין שופטים ושטרים תתן לך וגו'. אמר רב אשי ובמקום תלמידי חכמים כאילו נטע אצל המוצה שנאמר אצל מוצה ה' אלהיך אשד תעשה לך: בעי רב המנוגא ריתך כלי לעבודת סוכבים. פירוש דצף לה בכור לשם עבודת סוכבים מהו. ואמרין מאי קמיבעיא ליה כלים משמשי עבודת סוכבים נינהו. והיא לשם עבודת סוכבים דעובד סוכבים קאמר. בין לר' ישמעאל בין לר' עקיבא אין אסורין אלא משיעבר. דהא לא חלקו אלא בעבודת סוכבים עצמה. ואסיקנא לשם עבודת סוכבים דישאל ואליבא דר' ישמעאל דאמר עבודת סוכבים דישאל אסורה מיד מאי משמשי עבודת סוכבים כי עבודת סוכבים עצמה דמו. מה היא אסורה מיד אף משמשיה ואמרין אמאי בעי ריתך דהוה כבר כלי. ליבעי